

JURNAL,

PENTRU PROPAGAREA SCIINTELOR POSITIVE IN ROMANIA

Redactat de

Dr. C. ESSARCU și Lt. D. ANANESCU.

Coprire: Instrucția și Educația. Cerealele, Natura. Regnurile Naturei, Insciințări.

INSTRUCȚIA și EDUCAȚIA

*Nè se poco lo vi dia, da imputar sono
Chè quanto lo posso dar, tutto vi dono
Ariosto.*

(urmarea Discursului D-lui Essarcu)

IV

Câtă glorie asemenea de cules pentru ómeni noștri care pot deveni primi institutori a unui popor ce aspiră a trăi de adevărata viață și care reclamă locul seú la sóre. Câte varii și numeroase elemente pentru a descepta o mare și nobilă

ambție și a chiștiga o mare și nobilă reputație. Să nu piardă însă din vedere, cum am đis'o déjà, să nu piardă din vedere ómenii noștri de stat veritatea istorică care ne arată că adevărata glorie și adevărata reputație precum și guvernele na se fundeađă și nu se stabilesc de cât cu condiția de a se face represintanți marelor operi și marelor trebuințe sociale ce interesă viitorul. Decl, credem că cea mai mare trebuință, trebuința vi-

și alte pasiuni rele înăbusesce întrunsi cuvîntul care rămâne fără fruct. Semența în fie-care este semănată pe pământ bun sunt aceia care, ascultînd cuvîntul cu mintea pregătită, cu inimă curată, o păstrează în conștiința lor adîncă și dau fruct așteptînd *cu paciență* timpul maturății.

Acastă parabolă a Evanghelii, dictată sunt acum optu-spre-dece secoli, pare scrisă de erii: pare făcută ca să analyse lucrurile ce vedem, ca să descrie timpul în care trăim, ca să ne arate slăbiciunile și infirmitățile de care sufferim.

Obstacolele ce întilnesce în țerra noastră ori ce semență de idei bune, ori ce element de regenerare sunt arătate în parabola Evanghelii cu o admirabilă claritate și precizie. Cine din noi nu cunoște pe aceia care se află pe marginea drumului, unde semența cea bună este semănată, unde cuvîntul de adevăr și de știință este pronunțiat, și care trec fără atenție, lăsând spiritul răului ca să ridice acesiă semență, sau să astupe și să înăbușescă acest cuvînt? Cine n'a audît și nu aude mulțimea ignorentă strigînd și vociferând, călcînd în picioră fără să scie ce face,

semența ce ar fi nutrită, ce i ar fi înnobilit inima și, i ar fi înălțat intelligență? Dar cine mai cu semă nu vede acelle pămînturi ușuri și fără profunditate, acelle multe și numeroase în societatea, noastră persoane care primesc de o camdată cuvîntul, îl ascultă cu plăcere, dar care neavînd rădăcini, neavînd consistență îl lasă să piară și să se usuce, și dacă pîntră aceste persoane se află unele cu ore-care profunditate astfel încât semența cea bună să se prindă și să începă a da vlastări și flori, atunci nu știu ce vînt fatal, prin nu știu ce suflare rece și infernală, le isbesce de sterilitate, opresce întrînsele seva dătătoare de viață presintînd astfel ochilor noștri spectacolul cel mai trist și cel mai lacrimabil!

Să ne luptăm dar cu energie în contra acestor cause de paralyzare, și de destrucție și să cătăm a ne asemena pămîntului celui bun și roditor, unde semențele de adevăr și de știință cădînd să dea, unele trei-șeci pentru una, altele șai-șeci și altele o sută! (aplaude)

FINE.

Am promis cititorilor noștri o dare de sémă despre lecturele de séră ce a desceptat așa de mult atenția publicului și care atrag în sala caselor lui Beizadea C. Ghica, o mulțime necredută de persoane din tóte clasele societăți.

Personagele celle mai considerabile din Bucuresei au făcut onóre oratorilor ce au vorbit de a veni să asiste la cursurile lor.

Martî 2 Fevruarie D. Ulysse de Marsyllac cu vorba sa clară, lucidă și curgătoare a vorbit despre poesia lyrică în secolul al XIX și Vineri 4 Fevruarie D. N. Racoviță a expus înaintea unui immens și sympathic auditoriu idei serioase asupra artei și mu-

sicei în-general și în urmă asupra muziceii naționale. În mai multe rînduri cuvintele D-lui Racoviță au fost acoperite de aplaude.

Abundența materiilor și locul mai mare și mai exclusiv ce trebuie să ocupe în colónele jurnalului nostru științele mai special positive ne opresc de a da o dare de sémă pe larg despre aceste două interesante seanțe. În numărul viitor cu tóte astea vom reveni asupra lor și vom reproduce în jurnalul nostru acelle din ideile emise de DD. Marsyllac și N. Racoviță care vor avea acel caracter de positivism ce *Natura*, care a înscris pe frontispiciul seú: *propagarea științelor positive*, caută cu atăta aviditate

CULTURA CEREALELOR.

ART. II.

În zilele noastre când în mijlocul atâtor minuni născute de geniul omului vedemastă admirabilă mulțime a seminței, aste spice care p'un trunchi subțire și flexibil dau cu prisos grăul ce le a făcut să nască, suntem îndemnați a crede că industria umană a perfecționat aici natura și că grăul de astăzi n'a fost tot așa și la popoli antici.

Buffon, prințul naturalistilor și cu dînsul Is. Geoffroy St. Hilaire, care a studiat, sub punctul de vedere filosofic specia și varietatea limitată, a admis că grăul este o erbă perfecționată. și că nici într-o parte pe pământ nu lă a gătit în stare sălbatică, ast-fel precum este astăzi și că planta primitivă numai există; este dar un triumf al inteligenței umane, asupra producțiilor naturii.

Origina astel plante se perde în noptea secolilor; din timpii cei mai depărtați Istoria ne spune că a existat tot aceleași cereale ca și cele de astăzi, căci deschidînd mormintele Egyptianilor, peste care a trecut mulți secoli înainte de Pliniu Theofrat și Aristotel, popoli moderni a găsită semințe asemenea cu cele de astăzi.

Patriile naturale a multor dintre cerealele noastre nu sunt, încă conosciute și pôte vor rămâne pentru tot-d'auna, căci florea și semința lor arată o plantă primitivă. Naturalistul agronom, profesor la museul din grădina plantelor de la Paris D. Decaisne dice: că cerealele noastre nu s'a depărțat de typul lor originar, Mulți pun patria grăului în Asia centrală, de unde s'a respîdit în Europa.

Nici un spectacol mai frumos de cât acela unde omul se luptă cu pământul brăduindu'l cu aratru (plugu) ca să semene grăul, porumbul, orzul, secara sau meiul. Ce imagină încântătoare vedîndu'l aruncînd în dreapta și în stînga semințele care vor rodi însutit.

Animalele de care se servă omul la lucrarea pământului sunt boi, bivoli sau cai, și cu cât se ocupă cine-va de agricultură cu atît trebuie să îngrijescă și de creșterea acestor animale, căci există o legătură strînsă între cultura pământului și creșterea animalelor domestice; așa spre exemplu; vedînd cine-va un cal sau un bou frumos, pôte fi sigur că acolo și agricultura este dezvoltată; apoi pământul se îngrășe unde pase boi, cai și oile.

Altă dată vom vorbi despre importanța questiei a culturii și a creșterii animalelor noastre domestice și ameliorarea raselor, ca să putem avea carne, lapte și lână mai bună.

La noi pământul se ară cu bou sau cu bivoli, în alte țeri unde

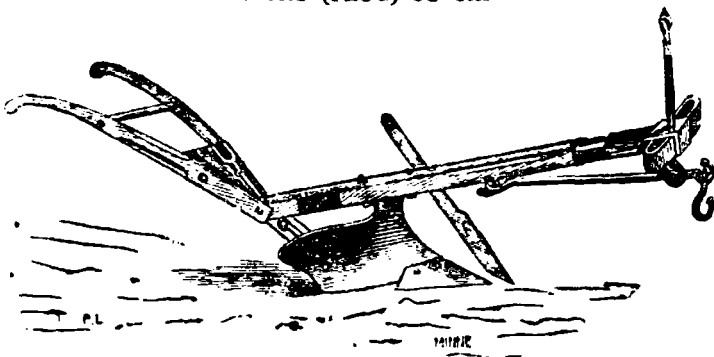
aste animale sunt puține se întrebuințescă cai după cum se vede în alăturata figură.

Nu este departe timpul când câmpiile noastre vor fi străbătute de machine puse în mișcare de forța vaporelor și nu vom mai avea trebuință de animale. Iată la ce servă sciința, venind în ajutorul trebuințelor omului.

Cultura grăului este d'o importanță cu atît mai mare în țerra noastră, cu cât ea constituie baza fundamentală a avuțiilor noastre, în comparație cu inferioritatea în care se află artele și industria.

ARATRU (PLUG) CU CAI

ARATRU SIMPLU

Făr'a intra în lungi desvoltări asupra acestei materii așa de importante și așa de fecunde pe cari numai agronomii le pot descri mai pe larg, îmi propun să facce cunoscut principalele procedeeuri de cultură obicnuite ca să avem grău frumos.

Pământul destinat pentru cultura grăului, trebuie să fiă nici prea mult nisipos, nici prea mult argilos (humos); negreșit paietele au trebuință de materii pietrôse ca să se întărească și să pôtă ține spicele încărcate cu bôbe grele, dar să nu fie în mare cantitate, căci atunci vom avea multe paie tari și puține bôbe mici. De va fi iarăși pământul prea mult argilos, spicele se voru desvolta încărcate cu bôbe mari și paietele neavând destulă putere ca să le suporte, se vor curba, spicele vor atinge pământul și nu se vor putea còce; asemenea bôbe necòpte coprinđând și multă umiditate se voru lăsa a fi lesne atacate de insectele vătămătore.

Pământul României unesce tôte condițiunile de fertilitate, mai cu seamă pentru cultura grăului, și n'are trebuință de îngrășemânt ca în alte țeri, unde nimic nu se pôte cultiva fără a'l sili acoperindul cu diferite materii, animale, vegetale sau și minerale (bălegar, gunoii amestecat, ôse pisate și var).

Să dicem două trei cuvinte despre îngrășamânt și alternarea semănăturilor.

Intrebuințarea îngrășemântului cere o mare atenție și s'a observat în general, că nu sunt pământurile eelle mai grasse care dau producturile cele mai bune; apoi prea multe sau prea pucina desvoltarea paielor vatămă bôbele.

Preparația pământului este d'o mare importanță, dar numărul arăturilor ce precede grăul depinde de natura și de starea în care se află. Pe un câmp în lesnit adicò lăssat ne cultivat mult timp mai n'ainte d'a semena grău, este mai bine a'l precede cu alte semănături și n'are trebuință să fie adânc arat, căci grăului i merge mai bine într'un pământ al cărui fond are ôre-care putere.

Nu este indiferent a precede grăul cu ori ce plantațiuni. Experiența ne învață că trifoiul prepară bine pământul pentru grău. După trifoiu, lupulina este excelentă în locuri uscate, iar în cele tari putem cultiva înainte bob, pentru grăul de tòmna, și varză pentru cel de primăvară, sfeclele și guliile produc încă bune rezultate, dar cultivatorii nu sunt încă toți convinși despre această. Morcovi, rapiță, rișcă, napi și tabac, pot pre-

cede cultura grăului, dar cartofii nu, fiind-că astă plantă slăbesce prea mult pământu, afară numai dacă va fi bine îngrășat.

Alegerea seminței este foarte importantă și cultivatorii preferă a întrebuința grău nou, dar cercările multiple au probat că grăul de două sau trei ani este pôte și mai bun, d'aceea cultivatorii re'noesc semințele la două sau trei ani, semința trebuie să fie còptă și neatacată.

Dupò ce s'a ales semința trebuie ciuruită spre a scòte bôbele streine, apoi spălate cu apă de var spre a distruge germeii de cărbune sau de carie. (maladiile grăului).

Quantitatea de grău trebuinciosă pentru o suprafație determinată (un pogon spre es.) variază după țerram. În pământul roditoru trebuie mai puțin de cât în celu slăbitu și de calitate mediocră, și s'a observat că trebuie mai puțină semință tòmna de cât primăvara; epoca semănăturilor variază în diferite țeri. La noi tòmna se semănă din Septembrie până în Noembrie, iar primăvara îndată ce timpul permite.

Grijile de care are trebuință grăul din epoca semănăturii până la recolte sunt numeroșe și agricultorii practicantii le cunosc mai bine de cât cei ce le scriu.

Recolta sau seceratu grăului se face la epoca când a ajuns la complectă maturitate, cu toate că unii sunt de opinie ca să se facă cu câte-va zile mai nainte de această epocă, apoi ce tablou poate fi mai frumos de cât secerișul? vèđînd câmpiile acoperite de bărbați și de femei îmbrăcați în alb, cu fețele voișe tăind, legând și transportând snoșii de grău.

Dupò secerat vine treeratul care acum se face cu machine, mult mai lesne și mai economice de cât cu cai.

Dacă sunt o mulțime de îngrijiri și precauțiuni ca să ajungem aici, adicò: să preparăm pământul; să 'lă arăm, să 'lă semnăm, să veghiem asupra grăului cultivându-l pînă la maturitate, apoi să 'lă secerăm la timp și să 'lă treerăm ca să 'lă reducem în bôbe; dacă dic pîn aici am avut o mulțime de îngrijiri, apoi ca să 'lă conservăm în grănare, grăul are trebuință de precauțiuni și mai mari, căci adese se prășesc insecte vătămătore, precum: gărgăriță și altele și 'lă prăpădesc chiar în grănare. Cel mai bun mijloc de conservare este d'a'l usca bine suppu-

indu'lă la căldură și omorînd larvele insectelor | aședat în magazie, de câte alte operațiuni diver-
ce s'ar afla într'ensul. | se mai are încă trebuință d'acum înainte pînă să ve-
Iată de cîtă muncă are trebuință grăul, și | dem grăul prefăcut în pâine. A.
de câte operațiuni ca să'l vedem făcut hobe, și | (Va urma.)

NATURA. — REGNURILE NATUREI.

(urmare).

Regnul human sau social sau moral.

Nici adevărați naturalști, nici philosophi, nici aceia care nu sunt nici naturalști, nici philosophi dar care au cugetat asupra planului general al creației, nu pot face ast-fel de cât să constate că omul, în acest planeste despărțit printr'un immens interval de animale, de acelle animale chiar care îi sémănă foarte mult prin forma lor materială.

Pentru ce dar atât timp omul a fost classat de învățați și de erudiți pîntre cele-l-alte animale ast-fel în cât locul se în *systemul naturei* să se afle lingă Urang-utan, gorilli și alte maimuțe schîrbóse ?

Iată pentru ce :

Duoë clase de învățați⁽¹⁾ cu totul distincte și au împărțit studiul omului: pe de-o-parte philosophi și psychologi, care pretind să pătrundă mysterele inteligenței și ale voinței fără să se se preocupe întru nimic de organele și apărutele (serii de organe...) care sunt instrumentele acestor facultăți și prin care ele se manifestă; philosophi, care ne vorbesc de senzații și de sensibilitate fără să și dea osteneța a studia organele noastre sensitive. Pe de altă parte naturalști care nu vęd și nu caută în om de cât ceea ce găsesc în brută organe și aparate, organe de digestie, de respirație, materie și iar materii, forme materiale și nimic mai mult.

E foarte natural că acești din urmă învățați să fie classat pe om pîntre cele-l-alte animale cu care 'l confundă, căci prin forma materială, prin caracterile zoologice, omul nu pôte fi despărțit de aceste animale și într'o classificație systematică nu pôte fi pus de cât pîntre Urang-utani. Omul cum s'ar exprima un naturalist, nu pôte în *ordinul* primatelor sau maimuțelor, a considera de cât ca o specie cel mult ca o familie.

(1) Veți Broșura intitulată: curs de științele naturale la Facultate de științe din București. Introducție la științele naturale de D. C. Essareu.

Și în acest ordin găsim că omul se asemănă și prin urmare se aproprie mai mult de un Urang-utan și de un goril care ocupă cel d'antiiu loc în scara classificației de cât Urang-utanul sau gorillul se asemănă și se aproprie de cele-lalte maimuțe care se află pe la sfîrșitul scării...!

Trebuie să fie cine-va naturalist ca să susție o asemenea proporție sau (ca să nu ne servim de expresii care ar pune vre-o cęrtă între noi și confrăți noștri... suntem deja împovărați cu destule alte certuri) naturalști aflându-se pe terimul pe care sunt aședăți, nu pot susține altă propoziție și cu știința în mână, ne probă că logica este cu dînși.

Terimul dar pe care naturalizații s'au pus e fals și daca logica este cu dînși cauza e că punctul de plecare este erronat (nedrept) sau incomplet: În premisă (prima propoziție a unui syllogism, raționament) nu se află de cât o parte din adevăr, de cât jumătatea (daca pot să mă serv de astă expresie) adevărului și consequențele sunt trase din astă premisă ca cum într'ensă s'ar afla veritatea întregă. Consequențele au o comprehensiune (coprindere) mai vastă de cât legitimar trebui să aibă fiind de, duse dintr'o premisă a căreia comprehensiune e mult mai restrînsă.

Știința dar naturaliztilor este incompletă și consequențele la care această știință ne conduc sunt erronate sau, daca naturalști voesc a fi cu adevărul, trebuie să aibă grijă de a adăoga că daca omul este clasat pîntre *Primate* dacă constituă o familie în *ordinul* maimuțelor, asta provine din causă că, în studiul omului, ei nu îmbrățișed de cât o parte, partea materială, nu vęd și nu studiaz în om de cât ceea ce vęd și studiaz în brută: organe, aparate, caractere zoologice iar nu caracterile sale în adevăr *anthropologice*, adică caracterile ce privesc natura sa completă, materială și spirituală, (trup și suflet) *homo duplex*, natura sa adevărată de om *ἄνθρωπος* iar nu numai de animal ζῷον.

Făcënd ast-fel știința naturaliztilor ajunge la un rezultat pe care nu'l pôte admite știința philosophilor și nu pôte fi adevărat în historia naturală, ceea ce este fals în philosophie.

E.

(Va urma.)

PROGRAMMUL

Lecturelor științifice, litterarii și artistice ce se fac în salonul caselor D-lui C. Chica lângă Cismegiu.

LECTURA I.

Juoi 28 Ianuariu, 8 ore sêra.

D. Essarcu, va ține discursul de inaugurarea lecturelor și a vorbi în urmă asupra Naturei și Regnului naturii.

LECTURA II

Marți 2 Februarie.

D. Ulise de Marsillac. Va vorbi despre literatura franceză

LECTURA III.

Vineri 5 Februarie, 8 ore sra.

D. Nicolau Racoviță Va vorbi despre *Musică*.

LECTURA IV.

Duminecă 7 Februarie, 8 ore sêra.

D. V. Alessandrescu. Va vorbi despre *Femea romană despre historia și poezia*: simțimintele, afectele și pasiunile ei.

LECTURA V.

Marți 9 Februarie 8 ore sêra.

D. Hăjdeu. Va inaugura o seriă de biografii române, vorbind despre *Domnița Elena*.

LECTURA VI.

Duminică 14 Februarie, 8 ore sêra.

D. Bacaloglu. Va vorbi despre atmosfera; greutatea aerului constatată prin experiențe. Oxygen și hydrogen; diferite experiențe; presiunea Gazelor și a Vaporilor.

LECTURA VII.

Marți 16 Februarie, 8 ore sêra.

D. A. Petrescu. Va vorbi despre Economia politică în raport cu morala.

LECTURA VIII.

Duminecă 21 Februarie, 8 ore sêra.

D. Essarcu. Va vorbi despre *Regnul mineral*: formațiunea globului.

LECTURA IX.

Marți 23 Februarie, 8 ore sêra.

D. Marsillac. Va continua a vorbi despre literatura franceză.

LECTURA X.

Duminecă 28 Februarie, 8 ore sêra.

D. V. Alessandrescu. Va trata despre *Clasicism, romantism și realism, cu aplicațiune la poezia și arte*.

LECTURA XI.

Marți 2 Martie, 8 ore sêra.

D. Bacaloglu. Va vorbi despre *Univers*; aspectul

cerului; mișcările planetare; imensitatea lumii; comete; eclipse; regularea timpului; *Calendarul*.

LECTURA XII.

Duminecă 7 Martie, 8 ore sêra.

D. A. Pstrescu. Va face noțiunii elementare asupra legii armonice a intereselor. Ideea interesului în raport cu ideea justului a adevărului și chiar a santului, dupe cum spiritualismul creștinismului o concipe.

LECTURA XIII.

Marți 9 Martie, 8 ore sêra.

D. Hăjdeu. Va face biographia lui Nicolau Milescu.

LECTURA XIV.

Duminecă 14 Martie, 8 ore sêra.

D. Essarcu. *Regnul vegetal*, noțiunii despre botanica: Generațiunea și propagațiunea plantelor.

LECTURA XV.

Marți 16 Martie, 8 ore sêra.

D. Marsillac. Continuă a vorbi despre litteratură franceză.

LECTURA XVI.

Duminecă 21 Martie, 8 ore sêra.

D. A. Petrescu. Va da o idee generală asupra fenomenelor economice celor mai importante: Capitalul, travaliul, pământul și concursul armoniei dintre densități la producțiune.

LECTURA XVII.

Marți 23 Martie, 8 ore sêra.

D. Hăjdeu. Va face biographia lui Ionascu-Vodă

LECTURA XVIII.

Duminecă 28 Martie, 8 ore sêra.

D. V. Alessandrescu. Va vorbi despre cronicarii Spanioli în raport cu istoria imperiului Romano-Bulgar

LECTURA IX

Marți 30 Martie, 8 ore sêra

D. Bacaloglu. Va vorbi despre *Electricitate*: va face diferite experimente relative la acesta; metode electrice.

LECTURA XX.

Duminecă 6 Aprilie, 8 ore sêra.

D. Essarcu. Va vorbi despre *regnul animal* și *regnul uman*: omul în creațiune.

LECTURA XXI.

Duminecă la 11 Aprilie, 8 ore sêra.

D. Bacaloglu. Va trata despre *Galvanism*; lumina electrică; — Efectele Galvanismului.

— Aceia care au citit prospectul jurnalului nostru ved că orthographia, acestui d'ânteu număr al Naturei differă óre-cum de orthographia ce adoptasem în acel prospect. Ni s'a făcut îndt'adevăr observatia că acea orthographie, nefiind destul de răspândită ar fi póte o cauză care ar opri ca jurnalul nostru să fie răspândit în mâinele celui mai mare număr de lectori către care îl adresăm. Acéstă considerație ne a făcut să modificăm órecum prima orthographie ce adop-

tassem; credem însă că acea orthographie este mai logică, mai conformă cu geniul limbei și cu orthographia primitivă ce o găsim în primile nostre cărți bisericesci, și arătă tot de o dată mai bine rudenia limbei nostre cu limba Latină și cu celle ce dervă dintr'nsa.

Invităm cu astă ocazie pe toți bărbați competenți asupra acestei materii de a se aduna și a se organiza într'o *Societate Litterară* pentru a discuta și a se ocupa de acéstă mare questie a limbei.